

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2021.7.2.18>

EMPIRYCZNE BADANIE INDYWIDUALNEGO STYLU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ W PRZESTRZENI ODMIAN EGZEKWOWANIA PRAWA PRZEZ POLICJANTÓW

Viktorii Yevtushenko

aspirant Katedry Psychologii Prawa Narodowej Akademii Spraw Wewnętrznych (Kijów, Ukraina)

ORCID ID: 0000-0002-1249-7662

E-mail: Tori4486@gmail.com

Adnotacja. Celem artykułu jest uogólnienie poglądów naukowych dotyczących pojęcia „indywidualnego stylu aktywności”, a także podkreślenie wyników badań eksperymentalnych mających na celu identyfikację indywidualnego stylu aktywności w przestrzeni odmian egzekwowania prawa przez policjantów. Zestaw narzędzi metodologicznych jest reprezentowany przez zbiór ogólnych zasad naukowych i psychologicznych, a także metod teoretycznych (analiza, synteza, porównanie, uogólnienie) i empirycznych (obserwacja, testowanie). Do przetwarzania danych empirycznych zastosowano metody ilościowej i jakościowej analizy wyników badań eksperymentalnych. Nowością naukową jest to, że autor po raz pierwszy podkreśla wyniki eksperymentalnego badania w celu zidentyfikowania indywidualnego stylu aktywności zawodowej różnych rodzajów działalności policyjnej (śledczego, oficera śledczego (policji kryminalnej), posterunkowego oficera policji). Na podstawie wyników przeprowadzonych badań empirycznych można stwierdzić, że kształtowanie indywidualnego stylu aktywności zawodowej policjantów jest konieczne dla rozwoju osobowości policjanta jako podmiotu skutecznej aktywności zawodowej, a także zapewnia możliwość zaproponować dobrowolne działania w zakresie kształtowania i rozwoju indywidualnego stylu działania w procesie zawodowo-psychologicznego przygotowania i psychologicznego wsparcia wydajności pracowników Narodowej Policji Ukrainy z różnych rodzajów działalności policyjnej (śledczego, oficera śledczego (policji kryminalnej)).

Słowa kluczowe: indywidualny styl; indywidualny styl aktywności zawodowej; działalność policjanta; aktywność zawodową policjanta.

EMPIRICAL RESEARCH OF INDIVIDUAL STYLE OF PROFESSIONAL ACTIVITY IN REGARD TO LAW-ENFORCEMENT ACTIVITY TYPES OF POLICE OFFICERS

Viktorii Yevtushenko

Postgraduate Student at the Department of Legal Psychology of the

National Academy of Internal Affairs (Kyiv, Ukraine)

ORCID ID: 0000-0002-1249-7662

Tori4486@gmail.com

Abstract. The article aims at generalization of scientific views on the notion of the individual style of activity and reporting results of the experiment concerning identification of individual style of police officers in regard to law-enforcement activity types. Applied methods include general scientific and psychological methods as well as theoretical (analysis, synthesis, comparison, generalization) and empirical (observation, testing) research methods. In order to process empirical data, quantitative and qualitative methods of experimental research have been used. The topicality of the paper is determined by the fact that the results of experimental research concerning identification of individual style of law-enforcement activity types of police officers (investigators, detective officers of the criminal investigation department, local police officers) have been claimed for the first time by the author. On the basis of empirical research results, it is stated that the formation of an individual style of police officers' professional activity is essential for the development of the personality of a police officer as a subject of efficient professional activity. Furthermore, it provides an opportunity to offer recommendations concerning the formation and development of the individual activity style during the process of professional and psychological training as well as psychological support of NPU employees' activity relating to different types of police activity (investigators, detective officers of the criminal investigation department, local police officers).

Key words: personal style, individual style of professional activity, activity of policeman, professional activity of policeman.

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО СТИЛЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОСТОРІ РІЗНОВИДІВ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Вікторія Євтушенко

аспірант кафедри юридичної психології

Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)

ORCID ID: 0000-0002-1249-7662

Tori4486@gmail.com

Анотація. Мета статті – узагальнити наукові погляди на поняття індивідуального стилю діяльності та висвітлити результати експериментального дослідження щодо виявлення індивідуального стилю діяльності в просторі різновидів правоохоронної діяльності поліцейських. Методологічний інструментарій представлено як сукупність загальнонаукових і психологічних принципів, а також теоретичних (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення) та емпіричних (спостереження, тестування) методів. Для обробки емпіричних даних застосовували методи кількісного та якісного аналізу результатів експериментального дослідження. Наукова новизна полягає в тому, що автором уперше висвітлено результати експериментального дослідження щодо виявлення індивідуального стилю професійної діяльності різних видів поліцейської діяльності (слідчого, оперуповноваженого карного розшуку (кримінальної поліції), дільничного офіцера поліції). На підставі результатів проведеного емпіричного дослідження можна констатувати, що формування індивідуального стилю професійної діяльності поліцейських є необхідним для розвитку особистості поліцейського як суб'єкта ефективної професійної діяльності, а також дає можливість запропонувати рекомендаційні заходи щодо формування та розвитку індивідуального стилю діяльності в процесі професійно-психологічної підготовки та психологічного супроводження службової діяльності працівників НПУ з різних видів поліцейської діяльності (слідчого, оперуповноваженого карного розшуку (кримінальної поліції), дільничного офіцера поліції).

Ключові слова: індивідуальний стиль, індивідуальний стиль професійної діяльності, діяльність поліцейського, професійна діяльність поліцейського.

Актуальність теми. Сьогодні важливими завданнями психологічної науки і практики є вивчення процесу розвитку людини як суб'єкта професійної діяльності. Дослідження індивідуального стилю діяльності останнім часом є одним із головних напрямів дослідження проблеми оптимізації діяльності людини, а також інтегрального вивчення особистості в умовах професіогенезу.

Стан дослідження. Індивідуальний стиль діяльності – значущий феноменологічний аспект процесу розвитку людини як суб'єкта праці. Водночас необхідно зазначити, що дослідження з індивідуального стилю діяльності інтенсивніше проводились саме в психологічній сфері, на відміну від інших галузей науки. Він є предметом багатьох відомих у вітчизняній і зарубіжній психології досліджень, які по праву отримали статус методологічних основ сучасного психологічного знання. Це роботи Б.Г. Ананьєва, К.А. Абульханової-Славської, Л.Г. Дикої, Є.П. Ільїна, Є.А. Клімова, А.Н. Леонтьєва, А.К. Маркової, В.С. Мерліна, К.К. Платонова, Б.М. Теплова, М.Р. Щукіна та ін.

Динаміка трансформацій особистісної сфери поліцейських на різних рівнях та етапах професійної діяльності може виявлятися по-різному, адже кожен співробітник Національної поліції наділений унікальними та неповторними особливостями характеру, які, з одного боку, є чинником становлення індивідуального стилю професійної діяльності поліцейських, з іншого – формуються і розвиваються в індивідуальному стилі діяльності поліцейського в процесі професіогенезу.

З огляду на це, виникає необхідність подальшої розробки та вивчення умов і факторів формування індивідуального стилю діяльності працівників Національної поліції України, адже ефективність професійної діяльності правоохоронців у просторі різновидів їх діяльності спрямована на поліпшення позитивного іміджу Національної поліції у свідомості громадян та популяризації діяльності правоохоронних структур серед населення.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження – теоретично проаналізувати поняття індивідуального стилю діяльності у вітчизняних та зарубіжних психологічних дослідженнях, а також висвітлити результати експериментального дослідження щодо виявлення індивідуального стилю діяльності в просторі різновидів правоохоронної діяльності поліцейських.

Завдання:

- проаналізувати історичні витоки та сучасний стан дослідження індивідуального стилю професійної діяльності поліцейського;
- висвітлити результати дослідження щодо виявлення індивідуального стилю професійної діяльності за основними видами поліцейської діяльності (слідчого, оперуповноваженого карного розшуку (кримінальної поліції), дільничного офіцера поліції) та стажем служби (0–5 років, 5–10 років та 10–15 років).

Виклад основного матеріалу. Історія вивчення стилю починається, напевно, відтоді, як людина замислилася про причини індивідуальної своєрідності власного буття. Сфера застосування категорії «стиль» така широка, що в різних галузях знань стиль вважається поняттям міждисциплінарним, що входить у категоріальний апарат філософії, педагогіки, психології, літератури, мистецтвознавства, лінгвістики, біології тощо.

Аналіз наукових джерел щодо проблематики індивідуального стилю професійної діяльності особистості засвідчив, що це питання по-різному досліджувалось як вітчизняними, так і зарубіжними науковцями. Він є предметом багатьох відомих у вітчизняній і зарубіжній психології досліджень, які по праву отримали статус методологічних основ сучасного психологічного знання. Це роботи Б.Г. Ананьєва (Ананьєв, 1967), К.А. Абульханової-Славської (Абульханова-Славская, 1999), Л.Г. Дикої (Дикая, 2003), Є.П. Ільїна (Ільїн, 1976), Є.А. Клімова (Климов, 1999), А.Н. Леонтьєва (Леонтьєв, 1977), А.К. Маркової (Маркова, 1996), В.С. Мерліна (Мерлин, Климов, 1967), К.К. Платонова (Платонов, 1972), Б.М. Теплової (Теплов, 1961), М.Р. Щукіна (Щукин, 1984) та ін.

Є.А. Клімов уважає, що стиль діяльності визначається як природними особливостями людини, так і набутими якостями, що виникли в процесі взаємодії людини з предметно-соціальним середовищем. Формування індивідуального стилю професійної діяльності пов'язане безпосередньо з процесом розвитку одного зі значущих психічних регуляторів праці – образу суб'єкта професійної діяльності, професійної Я-концепції (Клімов, 1988).

В.С. Мерлін розвиває поняття стилю не особистості, а індивідуального стилю діяльності, що залежить, на думку автора, від властивостей особистості й організму: «індивідуально-своєрідне сполучення прийомів і способів діяльності, що забезпечує найкраще її виконання певною людиною і що стійко її характеризує в деяких типових умовах, ми будемо надалі позначати терміном «індивідуальний стиль діяльності» (Мерлин, 1986: 111). В.С. Мерлін визначає «індивідуальний стиль діяльності не як набір окремих властивостей, а як доцільну систему взаємозв'язаних дій, за допомогою якої легко досягається певний результат. Окремі дії утворюють цілісну систему саме завдяки доцільності їх зв'язку» (Мерлин, 1986: 166–167). Також як одну з умов формування індивідуального стилю він розглядає позитивне ставлення до діяльності і зазначає, що індивідуальний стиль визначається всіма ієрархічними рівнями індивідуальності (Мерлин, 1986).

А.К. Маркова розглядає індивідуальний стиль як здатність людини застосовувати у своїй діяльності таку систему засобів, такі форми взаємодії з професійним середовищем, які найбільшою мірою відповідають її внутрішньому світу, схильностям. Крім того, вона правильно, з нашої точки зору, підкреслює, що індивідуальний стиль у професійній діяльності – це «індивідуально неповторний професійний світогляд, оригінальне бачення своєї професії і праці в ній, її перспектив, способів її творчого збагачення, а також системне бачення себе в професії як цілісної особистості» (Маркова, 1996: 254).

Досліджуючи проблему особистості як суб'єкта діяльності, К.А. Абульханова-Славська визначає індивідуальний стиль діяльності як «стійкі, узагальнені особливості здійснення діяльності цієї особистості» (Абульханова-Славская, 1999: 309). Автор уважає, що стиль виявляється в тому, «як людина діє завжди». Але є особливості регуляції і саморегуляції діяльності, які не охоплюються поняттям «стиль», однак істотно впливають на характер діяльності та її результати (Абульханова-Славская, 1999: 305).

Індивідуальний стиль діяльності дозволяє людям із різними індивідуально-типологічними особливостями нервової системи, з різною структурою здібностей, темпераменту, характеру досягати однакової ефективності під час виконання однієї й тієї ж діяльності різними способами, компенсуючи при цьому індивідуальні особливості, що перешкоджають досягненню успіху (Климов, 1996).

Найбільш загальноновизнаними формальними ознаками індивідуального стилю можна вважати такі (Гиппенрейтер, Романов: 1982: 74):

- 1) стійка система прийомів і способів діяльності;
- 2) ця система зумовлена певними особистими якостями;
- 3) ця система є засобом ефективного пристосування до об'єктивних вимог.

Безперечно, індивідуальний стиль та специфіка його формування залежить від типу професійної діяльності. В.С. Мерлін (Мерлин, Климов, 1967) уважає: якщо діяльність суворо регламентована за способами, часовим режимом виконання, суб'єкт діяльності змушений діяти за інструкцією і його продуктивність буде більшою мірою залежати від наявності в нього індивідуальних властивостей, необхідних для діяльності, можливості для пристосування будуть обмеженими. І навпаки, чим більшою є зона невизначеності, тим більшою мірою успіх діяльності визначатиметься вмінням суб'єкта обирати, створювати найбільш прийнятний для цієї діяльності стиль поведінки, в якому можна врахувати власні переваги та недоліки, досягти ефективного виконання поставлених завдань

Правоохоронною називається соціальна діяльність, яка здійснюється у сфері права. Така діяльність є класичним прикладом типу професії «людина-людина», тому що основним її завданням є забезпечення правопорядку як актуальної соціальної потреби населення (Васильєв, 2005: 42–43). Її специфіка полягає у вимогах соціальності, законності, моральності тощо (Александров, 2014; Столяренко, 2001).

Аналізуючи дослідження особливостей діяльності і проблем особистості правоохоронців НПУ, варто звернути увагу на здобутки сучасних дослідників, які зробили вагомий внесок у зазначену галузь. Серед них такі вчені: Д.О. Александров, В.Г. Андросюк, В.І. Барко, А.В. Гайдашук, Л.І. Казміренко, Я.Ю. Кондратьєв, В.І. Кондрюкова, О.М. Корнєв, О.М. Кретчак, О.І. Кудерміна, Т.В. Матієнко, Л.І. Мороз, І.М. Охріменко та ін.

Узагальнення характеристик сучасної поліцейської діяльності дозволяє визначити основні психологічні характеристики, які вирізняють її серед інших видів професійної діяльності, як-от спрямованість на забезпечення законності і дотримання прав людини; необхідність швидко ухвалювати рішення і висока відповідальність за них; владні повноваження; емоційна насиченість і напруженість, психофізичні навантаження; наявність організаційних і екстремальних чинників; специфічність об'єктів професійної діяльності;

толерантність до невизначених ситуацій; важливість ефективного лідерства і командної взаємодії в підрозділах (Гиппенрейтер, Романов: 1982).

У нашій дисертаційній роботі індивідуальний стиль професійної діяльності поліцейських розглядається як стратегія поведінки в трудовій діяльності, детермінована індивідуальними й типовими особливостями суб'єктів діяльності (Євтушенко, 2019: 100–108).

Формування власного індивідуального стилю, ураховуючи властивості самої особистості, а також специфіку вимог діяльності, сприяє підвищенню продуктивності праці, а неповторний індивідуальний стиль є унікальним «почерком» професійної діяльності.

Розглядаючи структуру індивідуального стилю професійної діяльності поліцейського, можна виокремити такі компоненти:

- особистісний (індивідуально-психологічні передумови формування індивідуального стилю діяльності поліцейського);
- ціннісний (професійно-діяльнісний і особистісний позиції суб'єкта);
- когнітивний (професійні знання);
- конструктивний (професійні вміння та навички, конкретні дії суб'єкта, в яких реалізується та виявляється індивідуальний стиль діяльності);
- емоційний (емоційні стани суб'єкта діяльності);
- комунікативний (система способів і засобів взаємодії в професійній діяльності, яка визначає стиль спілкування поліцейського).

Усі вищезазначені структурні компоненти індивідуального стилю професійної діяльності поліцейського взаємопов'язані, взаємозумовлені та перебувають у постійному розвитку, що сприяє підвищенню продуктивності праці.

З огляду на це, оптимальний стиль професійної діяльності поліцейських – стиль, за якого збіг об'єктивних вимог професійної діяльності і найбільш виражених індивідуальних особливостей суб'єктів має максимально виражене значення, визначаючи високий рівень ефективності виконуваної діяльності. Адже будь-який поліцейський з оптимальним та неповторним індивідуальним стилем професійної діяльності відчуває емоційне задоволення від виконуваної роботи, суб'єктивний комфорт, досягає високих результатів із найменшими витратами, тому що збіг об'єктивних вимог професійної діяльності і його індивідуальних особливостей є максимальним (Євтушенко, 2018: 129–142).

Емпіричне дослідження індивідуального стилю професійної діяльності в просторі різновидів правоохоронної діяльності поліцейських проводилося поетапно протягом 2019–2020 років за участі 315 поліцейських віком від 19 до 42 років, які є дійсними працівниками Національної поліції України, розподілених на групи за видом поліцейської діяльності, як-от слідчі, оперуповноважені карного розшуку (кримінальної поліції), дільничні офіцери поліції, та стажем служби в правоохоронних органах (0–5 років, 5–10 років та 10–15 років).

Для дослідження особливостей стильових характеристик професійної діяльності та індивідуального стилю діяльності як передумови успішності опанування діяльності працівників Національної поліції України ми використали психодіагностичну методику «Стиль саморегуляції поведінки» В.І. Моросанова.

Отримані усереднені дані виявлення індивідуального стилю діяльності свідчать про те, що абсолютно всі слідчі НПУ зі стажем служби 0–5, 5–10 та 10–15 років (рис. 1):

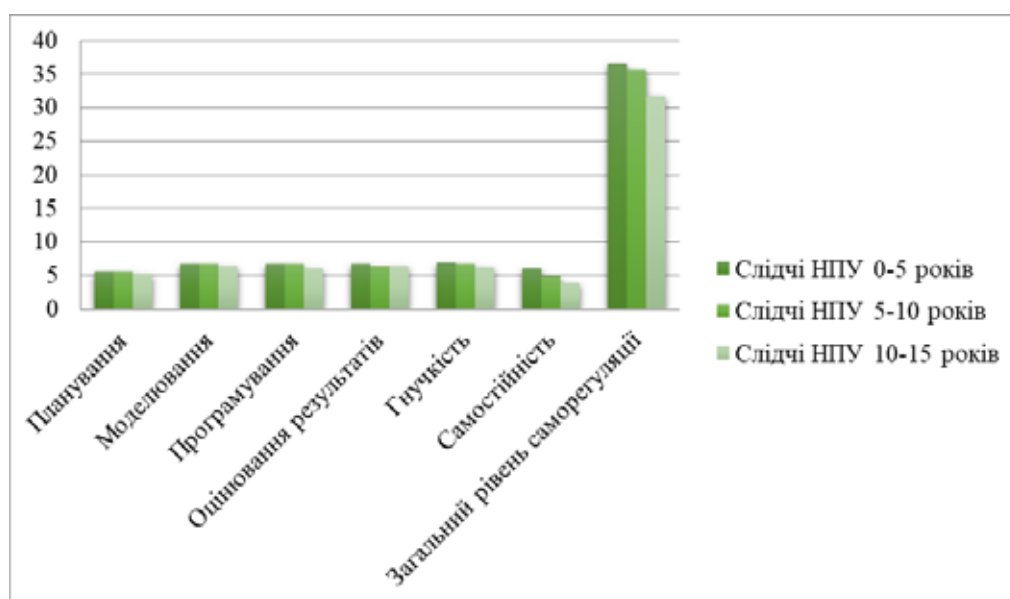

Рис. 1. Виявлення індивідуального стилю діяльності слідчих НПУ із різним стажем служби

- мають сформоване усвідомлення щодо планування власної діяльності, плани при цьому реалістичні, деталізовані, ієрархічні і стійкі, а цілі діяльності висуваються самостійно (шкала «Планування»);
- здатні деталізовано й адекватно виділяти значущі умови досягнення цілей як у поточній ситуації, так і в перспективному майбутньому (шкала «Моделювання»);
- можуть продумувати способи своїх дій і поведінку для досягнення окреслених цілей, а у разі невідповідності отриманих результатів схильні проводити корекцію для отримання прийняттого результату (шкала «Програмування»);
- мають достатньо сформовану стійкість суб'єктивних критеріїв оцінки результатів, однак збільшення обсягу роботи може призводити до погіршення якості результатів (шкала «Оцінювання результатів»);
- демонструють пластичність усіх регуляторних процесів, що дозволяє адекватно реагувати на швидку зміну подій і успішно вирішувати поставлене завдання в ситуації ризику (шкала «Гнучкість»).

Виявлено певні особливості в кількісних показниках кожної шкали, що аналізувалися:

- слідчим НПУ зі стажем служби 0–5 та 5–10 властива автономність, організованість із досягнення поставленої мети, власне виконання та аналіз результатів (шкала «Самостійність»); наявний достатній рівень саморегуляції, який дозволяє компенсувати вплив особистісних, характерологічних особливостей, що може перешкоджати досягненню поставленої мети в діяльності (шкала «Загальний рівень саморегуляції»);
- слідчим зі стажем служби 10–15 років наявна залежність від думок і оцінок оточення, вони воліють розробляти програму дій колективно, адже їм властиве слідування за чужими порадами (шкала «Самостійності»); мають достатній рівень усвідомленої регуляції, можуть легко та гнучко реагувати на зміну умов та опанувати нові види активності (шкала «Загальний рівень саморегуляції»).

Отримані усереднені дані виявлення індивідуального стилю діяльності оперуповноважених КП свідчать про те, що абсолютно всі оперуповноважені КП зі стажем служби 0–5, 5–10 та 10–15 років (рис. 2):

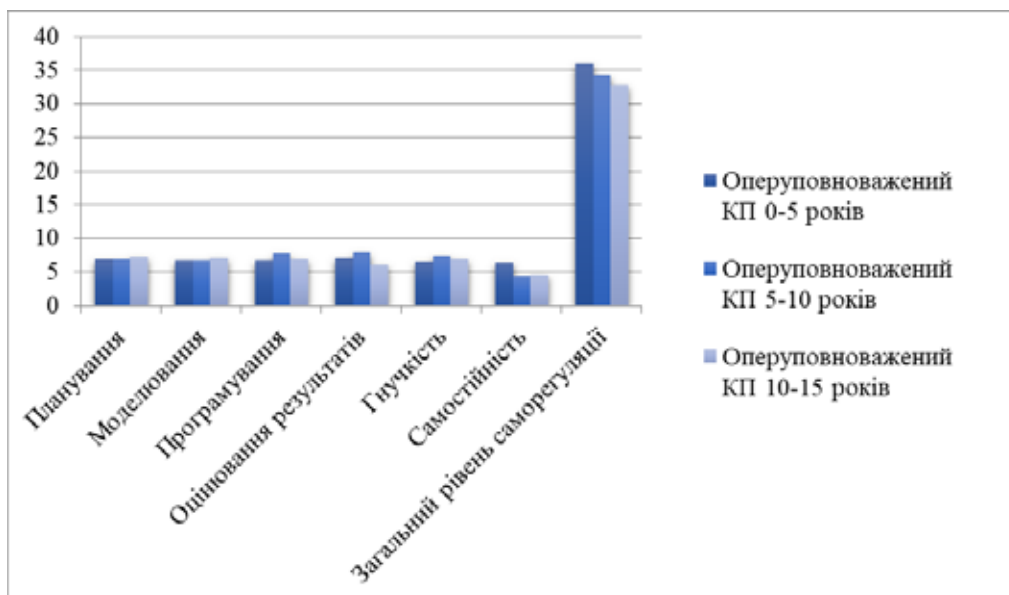

Рис. 2. Виявлення індивідуального стилю діяльності оперуповноважених КП із різним стажем служби

- можуть продумувати способи своїх дій і поведінку для досягнення поставлених цілей, а в разі невідповідності отриманих результатів схильні проводити корекцію для отримання прийняттого результату (шкала «Програмування»);

- виявляють пластичність усіх регуляторних процесів у разі непередбачуваних обставин, що дозволяє їм легко перебудовувати та швидко змінювати плани подій, а також успішно вирішувати поставлене завдання в ситуації ризику (шкала «Гнучкість»);

- демонструють автономність, здатність самостійно планувати, організувати, контролювати та оцінювати власну діяльність із досягнення поставленої мети (шкала «Самостійність»).

Виявлено певні особливості в кількісних показниках кожної шкали, що аналізувалися:

- оперуповноважені КП із професійним стажем 10–15 років мають найбільш сформовану потребу в усвідомленому плануванні власної діяльності, плани в цьому разі деталізовані, ієрархічні, стійкі, а цілі найчастіше висуваються самостійно (шкала «Планування»); здатні максимально деталізовано й адекватно виділяти значущі умови досягнення цілей (як у поточній ситуації, так і в перспективному майбутньому), а також гнучко змінювати модель поведінки і програму дій для досягнення найвищих результатів (шкала «Моделювання»);

- оперуповноважені КП зі стажем служби 0–5 та 5–10 років характеризуються адекватною самооцінкою, сформованими та стійкими суб'єктивними критеріями оцінки успішності для досягнення результатів,

виявляючи при цьому гнучкість поведінки до змінних умов (шкала «Оцінювання результатів»); наділені високим рівнем саморегуляції, який дозволяє компенсувати вплив характерологічних особливостей, а ще вони легше опановують нові види активності, впевненіше почувають себе в незнайомих ситуаціях, що позитивно відображається на діяльності (шкала «Загальний рівень саморегуляції»).

Отримані усереднені дані виявлення індивідуального стилю діяльності свідчать про те, що всі ДОП зі стажем служби 0–5, 5–10 та 10–15 років (рис. 3):

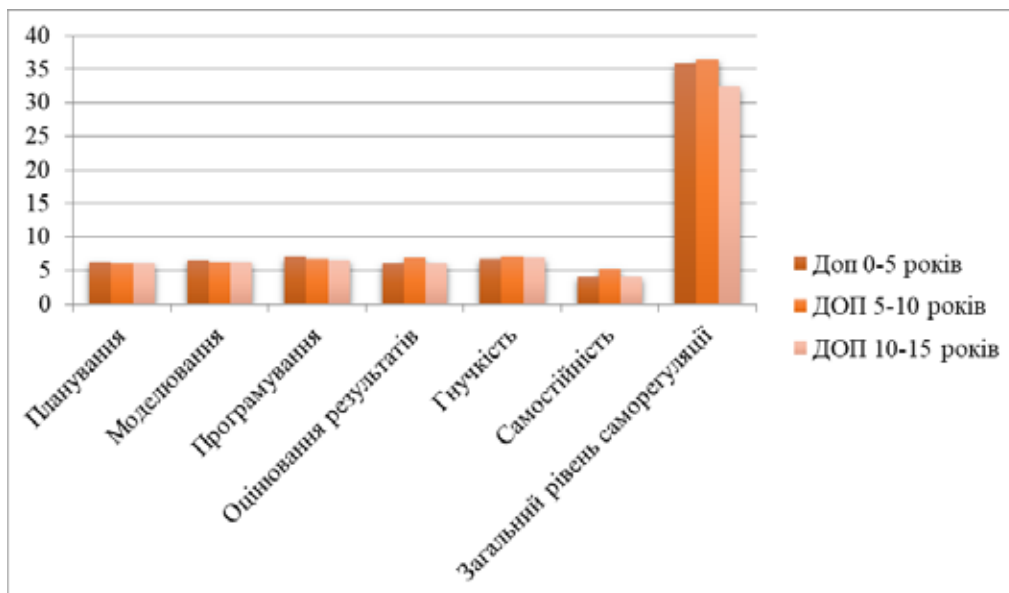

Рис. 3. Виявлення індивідуального стилю діяльності ДОП із різним стажем служби

– мають сформоване усвідомлення щодо планування власної діяльності, плани при цьому реалістичні, деталізовані, ієрархічні, а цілі в професійній діяльності висувуються самостійно (шкала «Планування»);

– можуть виділяти значущі умови досягнення цілей як у поточній ситуації, так і в перспективному майбутньому, а в несподіваних умовах, респонденти здатні гнучко змінювати модель значущих умов і, відповідно, програму дій (шкала «Моделювання»);

– схильні продумувати способи своїх дій і поведінку для досягнення поставлених цілей, розробляючи їх самостійно, а в разі невідповідності отриманих результатів вони гнучко змінюють стратегію та проводять корекцію для отримання успішного результату (шкала «Програмування»);

– демонструють адекватність самооцінки, сформовану стійкість суб'єктивних критеріїв оцінки успішності досягнення результатів, проте збільшення обсягу роботи може бути причиною зниження якості результатів (шкала «Оцінювання результатів»);

– виявляють пластичність регуляторних процесів у разі виникнення непередбачуваних обставин, що дозволяє адекватно реагувати на умови перебудови програми дій та швидко оцінювати їх (шкала «Гнучкість»);

– характеризуються автономністю та самостійністю щодо організації, планування, виконання та аналізу власної діяльності та поведінки у досягненні кінцевої мети (шкала «Самостійність»).

Також нами виявлені певні особливості в кількісних показниках кожної шкали, що аналізувалися: ДОП зі стажем служби 0–5 та 5–10 років властивий високий рівень саморегуляції, самостійності, гнучкості реагування на зміну нестандартних умов. За умов високої мотивації досягнення вони можуть формувати такий стиль саморегуляції, який дозволяє компенсувати вплив особистісних та характерологічних особливостей, що можуть перешкоджати досягненню поставленої мети (шкала «Загальний рівень саморегуляції»).

Наукова новизна матеріалу, викладеного в статті, полягає в тому, що автором уперше висвітлено результати експериментального дослідження щодо виявлення індивідуального стилю професійної діяльності різних видів поліцейської діяльності (слідчого, оперуповноваженого карного розшуку (кримінальної поліції), дільничного офіцера поліції).

Висновки. Проведений ретроспективний аналіз наукових досліджень у різних галузях науки дозволяє стверджувати, що індивідуальний стиль діяльності розглядають: як форму пристосування людини з різними властивостями нервової системи до конкретних умов діяльності; як спосіб реалізації потенційних можливостей особистості в діяльності, узгодження властивостей індивідуальності із зовнішніми умовами діяльності; як характерне для цієї людини стійке поєднання завдань, засобів і способів діяльності; як вияв глибинної стратегії індивіда, вираження його особистісних установок і диспозицій; як зовнішню форму вияву майстерності фахівця.

У нашій дисертаційній роботі індивідуальний стиль професійної діяльності поліцейських розглядається як стратегія поведінки в трудовій діяльності, детермінована індивідуальними й типовими особливостями суб'єктів діяльності.

Перспективою подальших досліджень на основі отриманих емпіричних результатів є створення узагальненої професійно-психологічної моделі особистості слідчого, оперуповноваженого карного розшуку (кримінальної поліції) та дільничного офіцера поліції, що дає змогу запропонувати рекомендаційні заходи з формування та розвитку індивідуального стилю діяльності в процесі професійно-психологічної підготовки та психологічного супроводження в просторі різновидів правоохоронної діяльності поліцейських.

Список використаних джерел:

1. Ананьев Б.Г. Психологическая структура человека как субъекта труда. *Человек и общество*. Ленинград : ЛГУ, 1967. Вып. 2. 249 с.
2. Абульханова-Славская К.А. Личность в процессе деятельности и общения. *Психология личности: хрестоматия*. Самара : Бахрах, 1999. Т. 2. С. 305–309.
3. Дикая Л.Г. Психическая саморегуляция функционального состояния человека: системно-деятельностный подход : Институт психологии РАН, 2003. 318 с.
4. Ильин Е.П. Обеспечение надежности деятельности в связи с учетом типологических особенностей свойств нервной системы. *Проблемы инженерной психологии*. Ярославль : ЯрГУ-ИП АН СССР, 1976. С. 113–121.
5. Климов Е.А. Индивидуальный стиль деятельности в зависимости от типологических свойств нервной системы. Казань : Изд-во Казан. унта, 1999. 278 с.
6. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва : Политиздат, 1977. 304 с.
7. Маркова А.К. Психология профессионализма. Москва : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. 308 с.
8. Мерлин В.С., Климов Е.А. Формирование индивидуального стиля в процессе обучения. *Советская педагогика*. 1967. № 4. С. 110–118.
9. Платонов К.К. Проблемы способностей. Москва : Наука, 1972. 312 с.
10. Теплов Б.М. Проблемы индивидуальных различий. Москва : Наука, 1961. 536 с.
11. Щукин М.Р. Структура индивидуального стиля трудовой деятельности. *Вопросы психологии*. 1984. № 6. С. 26–32.
12. Климов Е.А. Введение в психологию труда. Москва : Изд-во МГУ, 1988. 199 с.
13. Мерлин В.С. Очерки интегрального исследования индивидуальности. Москва : Педагогика, 1986. 256 с.
14. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. Ростов-на-Дону : Феникс, 1996. 512 с.
15. Психология индивидуальных различий / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер, В.Я. Романова. Москва : Изд-во МГУ, 1982. С. 74–77.
16. Александров Д.О. Становлення особистості працівника органів внутрішніх справ : монографія. Київ : ВАДЕКС, 2014. 307 с.
17. Васильев В.Л. Юридическая психология. Санкт-Петербург : Питер, 2005. 655 с.
18. Прикладная юридическая психология / под ред. А.М. Столяренко. Москва : Юнити-Дана, 2001. 639 с.
19. Свтушенко В.І. Характер у структурі детермінант індивідуального стилю діяльності поліцейського. *Юридична психологія*. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2019. № 2 (25). С. 100–108.
20. Свтушенко В.І. Поняття індивідуального стилю професійної діяльності поліцейських: сутність і зміст. *Психологічний часопис: збірник наукових праць*. № 10. Вип. 20. Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, 2018. С. 129–142.

References:

1. Anan'ev, B.G. (1967). Psihologicheskaja struktura cheloveka kak sub'jekta truda [The psychological structure of a person as a subject of labor]. *Chelovek i obshhestvo*. L.: LGU, 1. Vyp. 2. 249 p. [in Russian].
2. Abulkhanova-Slavskaja, K.A. (1999). Lychnost v protsesse dejatel'nosti y obshcheniya [Personality in the process of activity and communication]. *Psykholohyia lychnosti: khrestomatyia*. Samara: Bakhrah. T. 2, pp. 305–309 [in Russian].
3. Dikaja, L.G. (2003). Psihicheskaja samoregul'jacija funkcional'nogo sostojanija cheloveka: sistemno-dejatel'nostnyj podhod [Mental self-regulation of the functional state of a person: a system-activity approach]. Moskva: Institut psihologii RAN. 318 p. [in Russian].
4. Il'in, E.P. (1976). Obespechenie nadezhnosti dejatel'nosti v svjazi s uchetom tipologicheskikh osobennostej svojstv nervnoj sistemy [Ensuring the reliability of activity in connection with the typological features of the properties of the nervous system]. *Problemy inzhenernoj psihologii*. Jaroslavl': JarGU-IP AN SSSR, pp. 113–121 [in Russian].
5. Klimov, E.A. (1999). Individual'nyj stil' dejatel'nosti v zavisimosti ot tipologicheskikh svojstv nervnoj sistemy [Individual style of activity depending on the typological properties of the nervous system]. Kazan' : Izd-vo Kazan, unta. 278 p. [in Russian].
6. Leont'ev, A.N. (1977). Dejatel'nost'. Soznanie. Lichnost' [Activity. Consciousness. Personality]. M.: Politizdat. 304 p. [in Russian].
7. Markova, A.K. (1996). Psihologija professionalizma [Psychology of professionalism]. M.: Mezhdunarodnyj gumanitarnyj fond "Znanie". 308 p. [in Russian].
8. Merlin, V.S. & Klimov E.A. (1967). Formirovanie individual'nogo stilja v processe obuchenija [Formation of an individual style in the learning process]. *Sovetskaja pedagogika*. № 4, pp. 110–118 [in Russian].
9. Platonov, K.K. (1972). Problemy sposobnostej [Ability problems]. M.: Nauka. 312 p. [in Russian].

10. Teplov, B.M. (1961). Problemy individual'nyh razlichij [Individual Difference Problems]. M.: Nauka. 536. [in Russian].
11. Shhukin, M.R. (1984). Struktura individual'nogo stilja trudovoj dejatel'nosti [The structure of the individual style of work]. *Voprosy psihologii*. № 6, pp. 26–32 [in Russian].
12. Klimov, E.A. (1988). Vvedenie v psihologiju truda [Introduction to Labor Psychology]. M.: Izd-vo MGU. 199 p. [in Russian].
13. Merlin, V.S. (1986). Ocherki integral'nogo issledovanija individual'nosti [Essays on the Integral Study of Individuality]. M. : Pedagogika. 256 p. [in Russian].
14. Klimov, E.A. (1996). Psihologija professional'nogo samoopredeleniia [Psychology of professional self-determination]. Rostov n/D : Feniks. 512 p. [in Russian].
15. Gippenrejter Ju.B. & Romanova V.Ja. (1982). Psihologija individual'nyh razlichij [The psychology of individual differences]. M.: zd-vo MGU, pp. 74–77 [in Russian].
16. Vasil'ev V.L. (2005). Juridicheskaja psihologija [Legal psychology]. SPb. : Piter. 307 p. [in Russian].
17. Aleksandrov, D.O. (2014). Stanovlennia osobystosti pratsivnyka orhaniv vnutrishnikh sprav [Formation of the personality of the employee of law-enforcement bodies monohrafiya]. K : VADEKS. 655 p. [in Ukrainian].
18. Stoljarenko, A.M. (2001). *Prikladnaja juridicheskaja psihologija [Applied legal psychology]*. M. : Juniti-Dana. 639 p. [in Russian].
19. Yevtushenko, V.I. (2019). Kharakter u strukturi determinant indyvidualnoho styliu diialnosti politseiskoho [Character as a structural determinant of personal style of police officers' activity]. *Yurydychna psykholohiia, Legal psychology*, 2 (25), pp. 100–108. [in Ukrainian].
20. Yevtushenko, V.I. (2018). Poniattia indyvidualnoho styliu profesiinoi diialnosti politseiskykh: sutnist i zmist [The concept of personal style of professional activity of police officers]. *Psykhologichnyi chasopys, Psychological journal*, 4(10), pp. 129–142. [in Ukrainian].